

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35293
Nom: Intervenció logopèdica en patologia de la veu
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1203 - Grau Logopèdia	Facultat de Psicologia i Logopèdia	3	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1203 - Grau Logopèdia	Intervenció logopèdica en patologia de la veu	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

PUIG HERREROS CLARA

ROSELL CLARI VICENTE JOSE

RESUM

L'assignatura "**Intervenció logopèdica en patologia de la veu**" és una assignatura adscrita al Departament de Psicologia Bàsica, de la Facultat de Psicologia i Logopèdia de la Universitat de València. És una assignatura de caràcter obligatori i semestral que consta de 6 crèdits (ECTS) equivalents a 150 hores de treball de l'alumne.

S'imparteix al segon quadrimestre del tercer curs del grau de Logopèdia. L'assignatura es distribueix en quatre blocs ben diferenciats.

El primer, Bloc 1, el seu objectiu es centra en l'avaluació logopèdica dels trastorns de la veu com a base per a la rehabilitació, a través d'un breu repàs per l'anatomia del sistema fonatori, posant un èmfasi especial en l'avaluació objectiva i subjectiva de la veu, així com en els diferents recursos a utilitzar (Anamnesi, Escales Qualitatives, Programes informàtics, etc.) per a la posterior intervenció.

El segon bloc es centra en la rehabilitació dels trastorns de la veu des d'una perspectiva fisiològica, i el seu objectiu és proporcionar als estudiants els coneixements i tècniques necessaris per realitzar una

intervenció logopèdica adequada i actualitzada en les disfonies hiperquinètiques i hipoquinètiques (funcionals, òrgan-funcionals i/o orgàniques) més comuns, coneixent els criteris, les tècniques i els exercicis en els que es basa la rehabilitació de la veu en funció de cada patologia vocal.

El tercer bloc es centra en la rehabilitació dels trastorns de la veu d'origen congènit i traumatismes, i el seu objectiu és proporcionar als estudiants els coneixements i les tècniques necessaris per realitzar una intervenció logopèdica adequada en aquestes disfonies, coneixent els criteris, els programes i les tècniques de rehabilitació més adequades en cada cas. En aquest bloc també es tractarà la rehabilitació vocal en els casos de laringectomia.

El quart i darrer bloc es centra en la rehabilitació dels trastorns de la veu que pateixen alguns grups de subjectes a partir de la seva funció i ús vocal, i el seu objectiu és proporcionar als estudiants els coneixements i tècniques necessaris per realitzar una intervenció logopèdica adequada a cada grup: disfonies infantils, veu professional (parlada i cantada) i trastorns de la veu a la tercera edat.

L'estudi de l'assignatura afavoreix l'adquisició d'estratègies de prevenció, avaluació, diagnòstic i rehabilitació de la veu utilitzades en otorinolaringologia, foniatria i logopèdia. Els coneixements que aquesta disciplina proporciona tenen importants aplicacions clíniques (la rehabilitació de la fonoarticulació -respiració, fonació, ressonància-), educatives (la disfonia infantil, la disfonia en els docents i altres professionals de la veu) i en gerontologia (els trastorns de la veu a la tercera edat), entre d'altres al llarg de tot el cicle vital. Per tant, es vincula especialment amb les assignatures: "Anatomia dels òrgans del llenguatge i l'audició", "Fisiologia dels òrgans del llenguatge i l'audició", "Patologia de la Veu", i amb aquelles matèries relacionades amb les patologies del llenguatge, la parla i l'audició i amb la intervenció en aquestes patologies.

CONEXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

1203 - Grau Logopèdia

Obligació d'haver superat prèviament l'assignatura

35287 - Patologia de la veu

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

Es considera molt recomanable tenir coneixements de les assignatures d'Anatomia i Fisiologia de la veu ("Anatomía dels òrgans del llenguatge i l'audició", "Fisiología dels òrgans del llenguatge i l'audició") i Patologia vocal ("Patología de la Veu"). Aquesta última assignatura s'exigeix tenir-la superada.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

1203 - Grau Logopèdia

Adaptar la seua actuació a les diferents etapes evolutives de l'ésser humà en la patologia de la veu.

Aplicar els tractaments logopèdics amb els mètodes, tècniques i recursos més eficaços adequats a la patologia vocal que presenta cada pacient.

Conèixer les tècniques i instruments d'avaluació i diagnòstic en trastorns de la veu.

Dissenyar, implantar i avaluar accions de prevenció dels trastorns de la comunicació i el llenguatge.

Dissenyar, implantar i avaluar accions de prevenció dels trastorns de la veu.

Dissenyar i dur a terme els tractaments logopèdica, tant individuals com col·lectius, i establir objectius i etapes, amb els mètodes, tècniques i recursos més eficaços i adequats, i atenent les diferents etapes evolutives de l'ésser humà, incloent-hi la perspectiva de gènere.

Explorar, avaluar, diagnosticar i emetre pronòstic d'evolució dels trastorns de la comunicació i el llenguatge des d'una perspectiva multidisciplinària.

Fomentar les habilitats comunicatives en la població general.

Presentar una adequada producció de la parla, estructuració del llenguatge i qualitat de la veu.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Treballar en els entorns escolar, assistencial i sanitari formant part de l'equip professional. Assessorar en l'elaboració, execució de polítiques d'atenció i educació sobre temes relacionats amb logopèdia.

Usar les tècniques i instruments d'exploració propis de la professió i registrar, sintetitzar i interpretar les dades aportades integrant-les en el conjunt de la informació.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Avaluació logopèdica de la veu com a base per a la rehabilitació.

En aquesta primera part es dotarà l'estudiant de coneixements rellevants sobre l'avaluació logopèdica dels trastorns de la veu com a base per a la rehabilitació, proporcionant els coneixements necessaris per fer tant l'avaluació subjectiva com l'avaluació objectiva dels trastorns de la veu a través de diferents recursos com escales d'avaluació, programes informàtics, etc. A més, es preveu un breu resum sobre l'anatomofisiologia dels òrgans fonoarticuladors implicats en la producció de la veu.

TEMA 1. INTRODUCCIÓ A LA REHABILITACIÓ DELS TRASTORNS DE LA VEU. Concepte de veu, disfonia i les seues classificacions. Conceptes bàsics en l'exploració, el diagnòstic i la rehabilitació de la veu: tracte vocal, freqüència fonamental, amplitud, timbre, sonoritat vocal (projecció vocal), veu ressonant (impostació de la veu), extensió vocal, rang dinàmic. Anatomofisiologia (de la respiració, fonació i ressonància), factors desencadenants de la patologia vocal i principals abusos vocals que impacten en la producció vocal.

TEMA 2.-EXPLORACIÓ I DIAGNÒSTIC LOGOPÈDIC DELS TRASTORNS DE LA VEU. BASES PER A LA REHABILITACIÓ.

Exploració logopèdica de la veu des d'un punt de vista clínic-aplicat. Diferències entre el diagnòstic ORL/foniàtric i logopèdic. Anamnesi/història clínica, avaluació fisiològica de la veu, avaluació perceptiva (subjectiva: Escala GRBAS, CAPE-V, VHI₂ entre d'altres; i objectiva: programes d'anàlisi acústic aplicats a l'exploració i el diagnòstic dels trastorns de la veu). Interpretació dels paràmetres acústics a través de PRAAT i VoxPlot.

2. Intervenció logopèdica a les disfonies hiperquinètiques i hipoquinètiques.

En aquest segon bloc es dotarà els estudiants dels conceptes, mètodes i tècniques per realitzar una intervenció logopèdica eficaç en les disfonies d'origen funcional, orgànic-funcional i orgànic.

TEMA 3.-INTERVENCIÓ LOGOPÈDICA A LES DISFONIES HIPERQUINÈTIQUES. Disfonies hiperquinètiques. Concepte. Patologies més comunes. Característiques. Programa d'higiene vocal, desenvolupament d'activitats d'escolta, identificació dels patrons abusius del pacient. Rehabilitació vocal centrada en millorar la veu de les persones amb disfonia hiperquinètica.

TEMA 4.- REHABILITACIÓ VOCAL A LES DISFONIES HIPOQUINÈTIQUES. Disfonies hipoquinètiques. Concepte. Característiques. Patologies més comunes. Rehabilitació vocal centrada en millorar la veu de les persones amb disfonia hipoquinètica. Tendències/vessants filosòfiques d'intervenció vocal.

3. Intervenció logopèdica en els trastorns de la veu d'origen congènit, traumàtic i laringectomies.

En aquest tercer bloc es dotarà els estudiants dels conceptes, mètodes i tècniques per realitzar una intervenció logopèdica eficaç a les disfonies d'origen és congènit, d'origen traumàtic (adquirit) i en persones amb laringectomia.

TEMA 5. REHABILITACIÓ DE LA VEU EN DISFONIES CONGÈNITES I D'ORIGEN TRAUMÀTIC. Disfonies congènites. Definició, característiques. Teràpia de la veu a les disfonies congènites. Teràpia de veu en traumatismes laringis.

TEMA 6. REHABILITACIÓ DE LA VEU EN LARINGECTOMIES. Laringectomies parcials i totals. Veus esofàgica (erigmofonia), laringe artificial (electrolaringe) i veu traqueoesofàgica (pròtesi fonatòria). Tècniques/mètodes per obtenir i desenvolupar la veu erigmofònica o esofàgica: mètode de deglució, mètode d'aspiració, mètode d'injecció.

4. Intervenció logopèdica en grups específics.

En aquest quart i darrer bloc es dotarà els estudiants dels conceptes, capacitats, mètodes i tècniques rellevants per intervenir en grups amb risc a desenvolupar disfonies en grups específics com són: les disfonies infantils, la veu professional (cantada i parlada) i els trastorns de la veu a la tercera edat.

TEMA 7. REHABILITACIÓ DE LA DISFONIA INFANTIL.

La disfonia infantil, concepte i característiques. Puberfonia. Higiene vocal adaptada a la disfonia infantil. Factors que incideixen en la salut vocal dels infants. Exploració, diagnòstic i rehabilitació de la veu infantil. Accions preventives i de millora vocal a l'escola i amb la família. Pautes de conscienciació vocal.

TEMA 8. INTERVENCIÓ LOGOPÈDICA A LA VEU PROFESSIONAL.

La veu professional (cantada i parlada). L'ús vocal en diferents professions i l'abús/mal ús. Desenvolupament d'estratègies i tècniques per a la gestió vocal en situacions pròpies de l'ús professional. Estratègies i tècniques per parlar en públic.

TEMA 9. REHABILITACIÓ DE LA VEU A LA TERCERA EDAT.

Envelliment. Presbifonies Canvis vocals als ancians i ancianes. La rehabilitació de la veu a l'adult major.

TEMA 10. INTERVENCIÓ LOGOPÈDICA A LA VEU CANTADA.

Conceptes fonamentals: característiques de la veu cantada i els diferents tipus. Classificacions. Registres vocals. Fonetograma i extensió tonal. Tècnica vocal aplicada a la veu cantada.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	45,00
Laboratori	15,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	15,00
Estudi i treball autònom	25,00
Preparació de classes	15,00
Preparació d'activitats d'avaluació	25,00
Resolució de casos pràctics	10,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

Amb la finalitat que l'estudiant adquireixi els objectius fonamentals de l'assignatura així com les competències específiques i transversals, es proposen:

Classes teòriques: En les quals es desenvoluparan els diferents continguts de la matèria. Per fer-ho, cada

sessió s'iniciarà amb un esquema dels continguts que s'abordaran, i es finalitzarà ressaltant els aspectes més rellevants contemplats. Alhora, s'utilitzaran estudis de casos i es realitzaran una sèrie d'activitats pràctiques i aplicades que permetin als alumnes adquirir les competències específiques i transversals de l'assignatura, i es promourà la intervenció participativa dels estudiants amb la finalitat de possibilitar el diàleg crític que alhora dinamitze el ritme de la classe.

Classes pràctiques: La finalitat principal és doble: d'una banda, poder ser partícip i adquirir els coneixements i les estratègies d'intervenció relatives als continguts que es presenten a les classes teòriques; i, per altra banda, posar de manifest la capacitat per treballar en grup així com les habilitats de comunicació interpersonal.

Al mateix temps, es realitzaran sessions de tutories programades individualitzades i grupals en què es realitzarà una supervisió als estudiants amb la finalitat que puguin fer un seguiment adequat de les activitats formatives.

Els materials a utilitzar inclouran: manuals, articles, capítols, informes, estudis de casos, programes informàtics i altres tipus de documentació i materials científics rellevants per a l'assignatura.

Serà necessària la utilització de l'Aula Virtual, la plataforma e-learning triada per la Universitat de València per afavorir els processos d'ensenyament-aprenentatge, així com la interacció professor-alumne.

AVALUACIÓ

La informació per obtenir la qualificació final de l'assignatura s'aconseguirà mitjançant dos procediments bàsics: avaluació final individual i avaluació continuada o de progrés.

A l'avaluació final individual es valoraran els continguts teòrics i pràctics mitjançant proves tipus test, orals, escrites i/o d'exercici de destreses i representarà el 70% de la qualificació de l'assignatura, sent el valor màxim de 7 punts (s'ha d'obtenir mínim un 3,5 sobre 7 per superar aquesta part). Aquesta part tindrà caràcter recuperable a la segona convocatòria si no s'ha superat a la primera convocatòria.

Dins l'avaluació continuada es distingeixen dues parts ben diferenciades: 1.- Lliurament del informe de cada pràctica. Aquests documents que es pujaran a l'Aula Virtual, tindran un valor màxim de 2 punts (20% de la qualificació de l'assignatura). 2.- Altres activitats realitzades a les classes presencials: informes i/o treballs individuals/de grup no obligatoris, accés a continguts disponibles a l'aula virtual, proves realitzades a classe (qüestionaris), participació en jornades, congressos o assistència a conferències, etc. El valor d'aquesta part és d'un màxim d'1 punt (10% de la qualificació de l'assignatura) i aquesta darrera part (10%) tindrà caràcter de no recuperable a la segona convocatòria.

L'assistència a les pràctiques és obligatòria i per aprovar l'assignatura caldrà assistir com a mínim a un 80% de les classes. La no assistència ha de ser deguda a raons de força major ben documentades: condició de salut sobrevinguda, mort de familiar fins a tercer grau, citació judicial, examen oficial, acompanyament a un familiar de primer grau per motius mèdics. Els continguts i activitats realitzats a les classes pràctiques presencials (20 %) es consideren recuperables mitjançant prova escrita que es realitzarà en acabar la prova final oficial.

La qualificació obtinguda en les activitats pràctiques (30%) serà vàlida únicament durant el curs acadèmic en què es realitza l'avaluació i no es conservarà per a cursos posteriors.

La nota final s'obté de la suma ponderada de les notes de cada part de l'avaluació, sempre que s'hagi

superat la part corresponent a les proves escrites convocades de forma oficial i a l'informe de pràctiques.

Els estudiants que obtinguin una nota igual o superior a 9 podran optar a matrícula d'honor, atorgant-se aquesta matrícula en funció de la nota en ordre de major a menor. En cas d'empat es realitzarà examen oral per decidir la persona que obtindrà la qualificació de matrícula d'honor.

No hi ha diferències en el sistema d'avaluació entre la primera i la segona convocatòria. En el cas de que la part pràctica de l'assignatura estigui aprovada es guardarà la nota a la segona convocatòria; en cas contrari es realitzarà examen d'aquesta part per superar l'assignatura a la segona convocatòria.

Davant de pràctiques fraudulentas es procedirà segons el que determina el Protocol d'actuació davant de pràctiques fraudulentas a la Universitat de València (ACGUV 123/2020): <https://www.uv.ca/sgeneral/Protocolos/C83sp.pdf>

BIBLIOGRAFIA

Bàsica

- Magalhães, H., Lopes, L., & Benevides, S. D. (2024). *Intervenção fonoaudiológica em voz e funções orofaciais* (1.ª ed.). Thieme Revinter.
- Araújo, R. B. de, & Müller, M. M. (2023). *Nossa voz: Manual prático de treinamento vocal* (2ª ed.). Thieme Revinter. ISBN 978-65-5572-218-5
- Lopes, L., Moreti, F., Zambon, F., & Vaiano, T. (2021). *Fundamentos e atualidades em voz profissional* (1.ª ed.). Thieme Revinter. ISBN 978-6555721171
- Lopes, L., Moreti, F., Ribeiro, L. L., & Pereira, E. C. (2019). *Fundamentos e atualidades em voz clínica* (1.ª ed.) [Versão impressa]. Thieme Revinter. ISBN 978-8554651923
- Jackson-Menaldi. (2019). *La voz normal y patológica: diagnóstico y tratamiento de la patología vocal*. Editorial Medica Panamericana.

Complementària

- Dimon, T. (2018). "Anatomy of the Voice: An Illustrated Guide for Singers, Vocal Coaches, and Speech Therapists". Ed. North Atlantic.
- Farias, P. (2019). *Ejercicios que restauran la función vocal*. Ed: Akadia.
- Guimaraes, I. (2007). *A ciencia e a arte da voz humana*. Editorial: Escola Superior de Saúde de Alcoitao.
- Arias, C. & Estapé, M. (2005). *Disfonía Infantil, Diagnóstico y Tratamiento*. Ars Médica. Barcelona.
- Cobeta, I., Núñez, F., & Fernández, S. (2013). *Patología de la voz*. Marge books.
- Vila, J.M. (2009). *Guía de intervención logopédica en la disfonía infantil*. Ed. Síntesis S.A.
- G. Heuillet-Martin y L. Conrad (2003). *Hablar sin laringe. Rehabilitación de la voz en laringectomizados*. Ed: Lebón.
- Bustos, I. (2013). *Intervención logopédica en los trastornos de la voz*. Ed. Paidotribo.
- Saraniti, C., Verro, B., & Fiumara, S. (Eds.). (2024). *Voice prosthesis in total laryngectomized*

patients: From patient selection to complication management. Springer Cham.